

10 maart 2019 – 14 uur en 16 uur
Een preview van de voorstelling

Stradella,
De Prijs van de Vrijheid
of Verliefd Genie, Briljante Boef

Stradella,
De Prijs van de Vrijheid
of Verliefd Genie, Briljante Boef

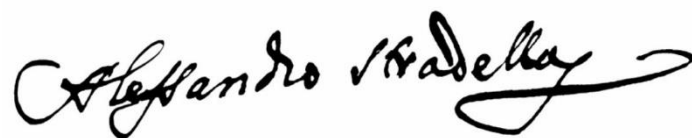
Een voorstelling over en met muziek van Alessandro Stradella, 1639-1682. Zijn muziek is nog steeds nauwelijks bekend. U zult vanavond horen hoe jammer dat is.

Zijn leven daarentegen heeft het publiek altijd geïnteresseerd en gefascineerd. Het waren de kleinere projecten die steeds nieuwe zaken aan het licht brachten, zie cv Lauren. Inmiddels is er ook een groot wetenschappelijk project gestart. Dat beoogt de uitgave van zijn complete werken. Maar zoals altijd gaat dat langzaam. Van de vele theaterwerken en cantates is nog slechts een handjevol verschenen, van de motetten nog niets. Met de instrumentale werken zijn ze verder, maar dat zijn er niet zoveel.

Hij geldt als de uitvinder van het Concerto Grosso, d.w.z. een grote groep strijkers (Concerto grosso) tegenover een kleine, solistische groep (het Concertino). Daarvoor zijn aardig wat instrumentalisten nodig. Voor al zijn andere werk voldoen twee violen, een basstrijker, clavecimbel en ev. luit (Stradella speelde zelf viool, clavecimbel en luit én hij zong). Daarbij komen voor de vocale werken wisselende aantallen zangers. Vele echter zijn voor slechts één stem en hij had een duidelijke voorkeur voor sopranen (zoals vanavond moge blijken).

Vandaar dan ook de formatie van het op te richten ensemble.

Wat een rijkdom wacht ons!

A handwritten signature in black ink that reads "Alessandro Stradella". The signature is written in a cursive, flowing style with a long, sweeping tail that loops back to the right.

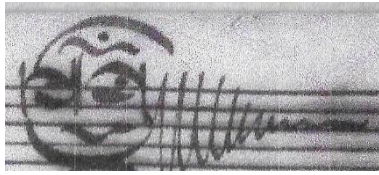
In deze *preview* wordt (uiteraard) slechts een deel van Stradella's avonturen verteld en beperken we ons tot muziek die slechts de voor handen zijnde bezetting behoeft. Bij de definitieve voorstelling staan u dus meer en andere zaken te wachten, zowel wat betreft zijn avonturen als wat betreft zijn muziek en dus wat betreft de afbeeldingen.

Vandaag hoort u:

Lauren Armishaw – sopraan

Severiano Paoli – violone

Carolien Eijkelboom – clavecimbel en voordracht

Krabbeltje van Stradella in La Circe

Verantwoording

Het grootste deel van de stukken komt uit de opera 'Moro per Amore', tekst Flavio Orsini, een van de weinige manuscripten die in facsimile beschikbaar zijn. Van de gekozen delen heeft Rein de Vries een moderne transcriptie gemaakt.

Ook *Angelis suis Deus iratus*, een onuitgegeven motet op tekst van Stradella zelf, waarvan we twee delen uitvoeren, heeft hij getranscribeerd.

Surge cor meo, eveneens een motet op tekst van Stradella zelf, was te vinden op internet, lijkt betrouwbaar, maar met summiere bronvermelding (hiervan gaat het begin).

De getoonde beelden zijn alle van schilderijen van tijdgenoten van Stradella. Ik heb ze gekozen voor deze voorstelling, maar ze stellen feitelijk andere personages voor. Stradella als volwassen man is een zelfportret van Salvator Rosa (1615-1673), een schilder, dichter, acteur en wat niet al, met een leven dat zeer op dat van Stradella lijkt.

Bij de vertaling van *Surge* ben ik geholpen door een bevriende Groningse classicus en door Natalia Cantella, oud-docente Latijn van Severiano.

Bij de andere vertalingen heeft mijn docente Italiaans mij door de grootste moeilijkheden heen geholpen.

Verder hebben velen hebben mij bij van alles bijgestaan, waarvoor mijn grote dank.

CV's

Sopraan **Lauren Armishaw** (1978) werd geboren in Nieuw Zeeland. Zij gestudeerde af in zowel muziek als wiskunde aan de Victoria Universiteit in Wellington. Ze heeft acht maanden in Rome gewoond en daar raakte ze gegrepen door Romeinse componisten uit de 17^e eeuw. Vervolgens studeerde ze verder aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, zang en historische uitvoeringspraktijk. In 2007 behaalde zij cum laude haar Master in oude muziek. In 2009 keerde ze met een groep Nederlandse barokmusici even terug naar Roma om daar in het Roma Festival Barocco o.a. Stradella te zingen.

Laurens interesse in barokopera leidde tot haar ontdekking van Lanciani's Il

Martirio di S. Eustachio waarvan ze zelf de uitgave verzorgde en waarvan ze de rol vertolkte van Teopiste op het festival Musica Sacra in Maastricht 2008. In dat jaar was ze ook finaliste in zowel het Internationale *Musica Sacra* Concours in Rome als het Internationale *Canto Barocco* Concours in Napels. Ze was één van de laureaten van de Nederlandse Vocalisten Presentatie 2009. Ze treedt inmiddels over de hele wereld op met gerenommeerde barokspecialisten.

Met haar flexibele stem voelt Lauren zich zowel thuis in de vroege 17e eeuw (ze zong *Venere* in de veelgeprezen productie van *Ercole Amante* van Cavalli, en *Amor Celeste* in *La Maddalena a piedi di Cristo* van Bononcini), in de hoogbarok (Bach, Händel) als in de tijd van de ‘klassieken’ met Mozart (Susanna) en Gluck (de titelrol in *Alceste*).

Zoals vaker combineert ze de voorliefde voor oude muziek met die voor moderne en hedendaagse muziek.

Naast haar werk als soliste zingt ze met haar eigen trio *Lacrime Amoroze*, met het ensemble *deJongdeJong+* en is ze een vaste lid van het vocaal ensemble van de Nederlandse Bachvereniging.

Severiano Paoli is afgestudeerd als contrabassist aan het Istituto Musicale L. Boccherini (Lucca) bij M. Gabriele Raghianti. Hij heeft verder gestudeerd aan het Prins Claus Conservatorium (Groningen) en bij Wolfgang Güttler (Berliner Philharmoniker). Daarnaast heeft hij bij verschillende internationale sterspelers masterclasses gevolgd.

In Nederland heeft hij de oude muziek praktijk bestudeerd bij Margareth Urquhart (Het Koninklijk Conservatorium Den Haag, Het Conservatorium van Amsterdam) en Robert Franenberg (Rotterdam Philharmonisch Orkest, Nederland Bach Vereniging). Hij werkt samen met verschillende orkesten en ensembles onder andere Orfeo 55 (Metz), Auser Musici (Pisa), het Nederlands Philharmonisch Orkest (Amsterdam), het Noordpool Orkest (Drachten), het Festival Puccini Orchestra (Torre del Lago), l'orchestra Bruno Maderna (Forli), Orchestra Arche (Pisa), Camerata Strumentale Città di Prato. Hij heeft samengewerkt met het ensemble Auser Musici voor de opnames van de opera “Il Bajazet” van Francesco Gasparini voor Glossa Music gedurende het Opera Barga Festival in 2014 en bij de moderne premiere van *Il Girello* van Jacopo Melani in 2017.

Hij is lid van het ensemble Nova Alta, dat zich specialiseert in de instrumentale praktijk van de 16^e eeuw. Daarbij is de Capella Musicale van het Sacro Convento in Assisi het uitgangspunt.

Hij bespeelt in deze voorstelling een G-violone van Gianluca Pierozzi met een strijkstok van Coen Engelhard.

I Surge, cor meum, dilecti
pulsantis vocavit te vox et lucem
amantis excepit iam mox, dum
quaerit quod perit, vel impium
vel raeum?

Surge cor meum.

De caelo descendit rogatus ut
nos pactus; descendit et pactus
defendit intrando, intrando per
os, dum latet sic patet sic rapit
ad Deum.

Surge cor meum.

Surge et somnum excute, vade
et flammas concipe, timoris gelu
maeroris nebulas, de fido sinu,
fac tandem exules. Qui enim
tanti luminis charitatem
suscipit, qui tanti numinis
humanitatem induit, amore
languet, languore ardet, ardore
gaudet, gaudio consumitur.

II Dammi spirto da resistere,
nume intento a tormentar!

Ma un fanciul che può te
assistere
quale aita mi può dar?

III Libertà, libertà, quanto sei
cara!

Non giunse a piagarmi
l'arciere bendato,
ma ognor tenne all'armi

Stijg op, mijn hart, een stem van
een aankloppende beminde
heeft je geroepen, en heeft
weldra het licht van de
beminnende ontvangen, terwijl
hij zoekt naar wat verloren gaat,
de heiden of de zondige.

Stijg op, mijn hart.

Uit de hemel daalt hij neer,
volgens het verbond met ons, en
verdedigt dat verbond door via
de mond binnen te komen. Wat
verborgen is, toont zich zó en
komt nader tot God.

Stijg op, mijn hart.

Stijg op en schudt de slaap af.
Ga en laat de vlammen komen,
en verdrijf zó de kou van de
angst, de nevel van de droefenis.
Wie met zoveel licht de Liefde in
zich draagt, wie zich in zijn
menselijkheid ooit met zoveel
goddelijkheid, smacht van
liefde, brandt in zijn smachten,
voelt vreugde in zijn branden en
door zijn vreugde wordt hij
verteerd.

Geef me de kracht om
weerstand te bieden,
Oh god die mij wil kwellen!
Maar een jongetje dat u kan
bijstaan (in het kwellen)
Wat voor hulp kan dat mij (dan)
bieden?

Vrijheid, vrijheid, wat ben je me
lief

Het lukte hem niet me te
verwonden,
die geblinddoekte boogschutter,

<p>pronta la mano e la faretra al lato;</p> <p>e tu de' sensi miei mitigando ten vai la pena amara</p> <p>Libertà, libertà!</p> <p>IV Canzone I per basso e basso continuo. Girolamo Frescobaldi (1583-1643)</p> <p>V Con il balsamo di speme reggo in vita questa salma, onde poi timida l'alma quanto spera, tanto teme.</p> <p>VI Dixit angelis suis iratus Deus Vindicate scellera hominum, interficite principes, implete domos et civitates confusione gemitu et lamentis Ecce per auras, ecce iam toto caelo sonant ferales tubae. Ecce descentunt super terram bella, metus, discordiae, perstilentia et fames.</p> <p>VII Afflitta, trafitta, quest'alma nel petto sospira, delira; dubbioso l'affetto tormento gli dà. Amor, che sarà?</p>	<p>maar voortdurend hield hij zijn hand klaar op de wapenen, de koker aan zijn zijde; En jij die van mijn gevoel de bittere pijn verzacht, gaat er vandoor. Vrijheid, vrijheid.</p> <p>Met de balsem van hoop houd ik dit levende lijk overeind, waardoor de ziel, inmiddels kleintjes, hoopt evenzeer als hij vreest.</p> <p>De woedende God sprak tot zijn engelen: Wreek de schanddaden van de mensen, dood hun vorsten Vul huizen en steden met verwarring, gezucht en geklaag Kijk, in de lucht, kijk, al overal in de hemel weerklinken de doodstrompetten. Kijk, op de aarde dalen neer: oorlogen, angst, tweedracht, pestilentie en honger.</p> <p>Aangeslagen, doorboord Zucht deze ziel in mijn borst en ijlt; Onbegrijpelijk wat voor gevoelens Kwelling haar brengt. Liefde, hoe moet dat nu?</p>
--	---

VIII Che fa, dunque che fa,
di Parca avara
la forbice spietata,
mentre al morir così consento?
ECO (Sento.)
Se senti e s'hai pietade,
vieni e soccorri un'infelice.

ECO (Lice.)
Lice penare o pur morir:
rispondi
ad un cor che despera.
ECO (Spera).
E che sperar poss'io
se risponde la morte al pianto
mio?

ECO (Io)
E tu dimmi chi sei che parli
meco?
ECO (Eco).
Misera, a che son giunta fra
tante pene e tante, se mi delude
ancora un spirto errante.

IX Astri. che a danno mio siete
sì fieri,
siate un giorno pietosi, e poi
severi.

X Miserere Jesu pie
lacrimantium cara spes
noli mundum condemnare
Jesu dulcis, Jesu care.

Londen, Royal College of Music,
Alessandro Trasuntino, 1531

Wat moet die, wat moet die nog,
die meedogenloze schaar van de
hebberige schikgodin Terwijl ik
zó (toch al) instem met sterven?

Echo: (ik hoor je wel)
Als je me hoort en je hebt
meelij, Kom dan
en help een ongelukkige.

Echo: (Dat kan ik)
Mag je kiezen tussen lijden en
sterven? Antwoord een hart dat
wanhoopt.

Echo: (Hoop)
En waarop kan ik dan hopen als
alleen de dood op mijn klagen
antwoordt?

Echo: (Op mij)
En jij, zeg mij dan: wie ben jij
die met me praat?

Echo: (De echo)
Ik ongelukkige, waar ben ik
beland in al die ellendige
ellende, als nu ook nog een
dwaalgeest me misleidt?

Sterren, die tot mijn schade zó
hooghartig zijn, Wees één dag
lankmoedig,
daarna mag je weer streng zijn.

Heb medelijden, geliefde Jezus
dierbare hoop van de wenenden
veroordeel de wereld toch niet
Zoete Jezus, beminde Jezus

--	--

<p>I Sonatori del Tordinona gedroomde samenstelling: Lauren Armishaw - sopraan Francesco Bergamini - viool Pietro Battistoni - viool Severiano Paoli – violone Edoadro Valorz – clavecimbel Carolien Eijkelboom – verteller Gerard Salomons – powerpoint</p> <p>Wilt u, na het zien van deze voorstelling nog wat meer geven om ons op gang te helpen?</p>	<p>Nieuwe Kijk in 't Jatstraat 49 9712SC Groningen Nederland s.c.eijkelboom@gmail.com voorlopig: NL90 ABNA 0508 1703 97 t.n.v. S.C. Eijkelboom BIC: ABNANL2A</p> <p>Graag! Zeer welkom natuurlijk! Bij de uitgang kunt u uw extra bijdrage in de Toren van de San Lorenzo in Genua deponeren.</p>
<p><i>We hebben uw steun nodig om verder te komen. U ziet dat we ideeën hebben, dat we bereid zijn er hard voor te werken, dat er uitzonderlijk artistiek talent voor beschikbaar is. Nu nog ander talent en geld. Inzet van mensen die deze initiatieven graag gerealiseerd zien,</i></p>	<p><i>zelf ook (een beetje) actief willen zijn, maar liever aan de faciliterende kant. Die bestaat in de eerste plaats uit financiële ruimte bieden, verder uit plaats nemen in het bestuur van een nog op te richten stichting, fondsen werven en concerten organiseren.</i></p>

Carolien Eijkelboom studeerde blokfluit en klavecimbel aan het Groningse conservatorium. Later werd zij daar docent. Verder trad zij op, maar haar grote liefde echter lag en ligt bij de combinatie van muziek, dans en theater/tekst. Om die alle ruimte te geven richtte ze in 1990 het Centrum voor Oude Muziek & Dans op. Daarbinnen heeft zij talloze projecten georganiseerd waarin verschillende disciplines samenwerkten, altijd voor gevorderde amateurs en beginnende professionals. Eind 2016 is zij daarmee gestopt, maar de activiteiten gaan door, maar met professionals. Zo komt nu eindelijk Stradella aan de beurt, een oude maar verwaarloosde liefde. *Het gebruikte klavecimbel is een Joel Katzman naar een instrument van Alessandro Trasuntino van 1531 in het Royal College of Music in Londen.*